

Підходи до визначення ефективності реалізації підприємницького потенціалу регіону в умовах змін просторової організації економіки

Розкрито підходи до визначення суті підприємницького потенціалу регіону, теоретичного та практичного значення визначення ефективності реалізації підприємницького потенціалу регіону в умовах модернізації просторової організації економіки. Сформовано методичний підхід та алгоритм оцінювання ефективності реалізації підприємницького потенціалу регіону на основі вибору адекватних методів і показників. Виявлено переваги та недоліки найбільш поширених методик оцінки підприємницького потенціалу відповідно до цілей і наявних інформаційних даних. Важливість врахування особливостей просторової організації економіки у вигляді певних мережових форм організації бізнесу при оцінці ефективності підприємницького потенціалу дозволила обґрунтувати доцільність включення окремої складової потенціалу – просторово інтеграційного та розробки показників його визначення. Ключові слова: підприємницький потенціал регіону, оцінка ефективності, просторова організація економіки, форми просторової організації економіки.

Сучасні підходи до оцінки ефективності використання підприємницького потенціалу регіону (ППР) базуються на врахуванні типу економічного розвитку регіону та низки чинників, які формують особливі умови господарювання: глобалізація, регіоналізація, неоіндустріалізація, інклюзивність розвитку, креативізація, дигіталізація, віртуалізація економіки та пріоритет сталого розвитку. Актуальність оцінки ефективності використання ППР зумовлена ще й стратегічними цілями Державної стратегії регіонального розвитку України на період 2014-2020 рр. [1]: ціль 1 – підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, яка полягає у створенні оптимальних умов для розкриття регіонами власного потенціалу та ефективного використання конкурентних переваг регіональної економіки; ціль 2 – територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток, передбачають: виконання заходів, спрямованих на вирішення актуальних проблемних питань недопущення поглиблення регіональних диспропорцій у доступі населення до базових соціальних, комунальних, адміністративних, транспортних, інформаційних та інших послуг; створення умов для співробітництва регіонів.

Найбільш релевантним / адекватним реаліям постіндустріальної економіки та змінам просторової організації економіки є категорія «підприємницький потенціал регіону», який є частиною економічного потенціалу та інтегральною характеристикою рівня розвитку актуалізованих і резервних властивостей як сукупності діючих підприємств, потенційних підприємств і підприємницьких прагнень, а також бізнес-клімату, який сприяє чи обмежує можливості обох груп підприємств.

Згідно з іншим науковим підходом, під ППР розуміють складну, динамічну, поліструктурну систему, яка становить собою різницю між локалізованими у господарському середовищі соціально-економічними ресурсами і суб'єктами підприємницької діяльності з їх капіталами, що впливає на стабільний розвиток і ефективне відтворення економічного простору [2, с. 73].

Згідно з іншим науковим підходом, під підприємницьким потенціалом розуміють здатність суб'єктів господарювання випускати конкурентоспроможні товари та послуги, що задовольняють потреби, а також забезпечують розвиток виробництва шляхом його організації, сприяти кількісному і якісному росту споживання. Реалізація підприємницького потенціалу передбачає повне розкриття вартісних зв'язків і провадження ринкових принципів господарювання, у тому числі розвиток конкурентоспроможного середовища [3, с. 63].

Одним з актуальних завдань регіональної економічної політики є створення оптимальних економічних умов для формування підприємницького потенціалу.

Зазначимо, що ефективність ППР враховує не лише результат підприємницької діяльності (як відношення прибутків до витрат), а й розглядає умови, за яких її було досягнуто.

Проблематика визначення рівня підприємницького потенціалу регіону висвітлена у працях зарубіжних і вітчизняних дослідників таких, як: Л. Мізес, Ф. Хайек, І. Кірцнер, С. Бульда, І. Вахович, З. Герасимчук, Т. Коритько, М. Макаренко, М. Мельник, О. Панченко, В. Талах, А. Чайкіна, І. Школа, І. Ярошенко та ін.

Питанням просторової організації економічної діяльності присвячені дослідження Й. Тюнена, А. Льоша, Й. Шумпетера, Е. Алаєва, О. Гранберга, М. Фащевського, О. Шаблія, Л. Шевчук та ін. Попри загальновідому позицію, що домінуючим чинником розвитку регіону є підприємницька активність і різноманітні форми просторової організації економіки, остаточно не визначено впливу модернізації просторової організації на рівень реалізації підприємницького потенціалу регіону. Хоча ще Й. Шумпетер стверджував, що зміни в економічному розвитку території визначаються появою нових товарів, нових технологій і принципів організації промислового виробництва [4].

В умовах планової економіки державі належала головна функція з розміщення продуктивних сил на території країни, формування закритої економічної системи на макrorівні, утворення певних форм просторової організації економіки як територіально-виробничі комплекси, промислові вузли, промислові агломерації тощо. Перехід до ринкової економіки супроводжувався роздержавленням підприємств і руйнуванням низки міцних господарських зв'язків, втратою ринків збуту, переорієнтацією міграційних потоків, активізацією підприємницької діяльності, що, своєю чергою, змінювало просторову організацію економічної діяльності.

Зазначимо, що зміна просторової організації економіки передбачає формування нових умов підприємницького середовища, для якого притаманні економічна свобода, високий рівень ризику здійснення підприємницької діяльності, конкуренція, зміна мотивації впливає на можливості реалізації підприємницького потенціалу.

Зміна стратегічних пріоритетів у просторовій організації економіки України сформулила низку викликів для підприємницької активності регіону. Просторова організація економіки включає комплекс процесів цілеспрямованої економічної діяльності суб'єктів підприємництва на певній території і є результатом такої діяльності в минулому і сучасному як механізм розміщення нових об'єктів, як система відносин між суб'єктами господарювання і місцевими владами та громадами, як форма просторової інтеграції виробництва [5].

Загальне покращення ефективності реалізації ППР може відбуватися за раціональнішого використання його окремих складових, а також за умов оптимізації просторової організації економіки. Недооцінювання чинника просторової організації економіки у визначенні ефективності ППР дещо знижує адекватність заходів з підвищення рівня реалізації ППР.

Розглядаючи наявні методичні підходи до оцінки ефективності використання ППР, варто зазначити, що науковцями розглядаються різні прийоми аналізу та оцінки окремих складових підприємницького потенціалу. Проте недостатньо робіт, де було б запропоновано комплексну методичку оцінки ефективності використання ППР і враховано чинник просторової організації економіки. Саме раціональна просторова організація економічної діяльності здатна забезпечити задоволення соціально-економічних потреб мешканців регіону в результатах економічної діяльності.

Алгоритм оцінки ефективності ППР передбачає виконання певних етапів дослідження:

1. Визначення мети та завдань оцінки ефективності ППР в умовах змін просторової організації економіки.

2. Вибір методів оцінки ефективності ППР з урахуванням змін просторової організації економіки.
3. Обґрунтування системи показників оцінки ефективності ППР.
4. Розрахунок ефективності використання ППР і ранжування регіонів за інтегральним значенням.
5. Розробка заходів з оптимізації ППР.

Метою оцінки ефективності реалізації ППР є визначення актуального стану розвитку підприємництва та визначення потенційних резервів для розробки адекватної регіональної політики просторового розвитку та формування диференційованих підходів до підтримки підприємницької діяльності. Завданнями оцінки ефективності ППР є оцінка передумов формування ППР; оцінка ефективності використання ППР; розробка заходів з оптимізації ППР. Просторова організація економіки впродовж певного часу визначається соціально-економічними законами та способом виробництва матеріальних благ, а, відповідно, зазнає певних еволюційних і революційних змін. Як зазначають науковці, рівень розвитку продуктивних сил і особливості розвитку суспільства мають визначальний вплив на зміну концепції просторової організації економіки. Відтак просторовий розвиток виробництва є об'єктом регулювання держави [6, с. 173].

На другому етапі слід обґрунтувати методи оцінки ефективності використання ППР. Методами оцінки ефективності використання ППР є експертний, рейтинговий, бальний, індексний, метод порівняння та ін. х вибір залежить від цілей оцінки, повноти вихідної інформації, специфіки складових елементів ППР тощо. Використання певних методів оцінки має свої переваги та недоліки, зазвичай використання бального методу передбачає значний суб'єктивізм і не дає можливості адекватного застосування математичного апарату дослідження, хоча лише статистичний підхід не пояснює низки регіональних відмінностей у використанні ППР. Метод SWOT-аналізу також можна використовувати для оцінки ефективності ППР, адже він включає аналіз сильних і слабких сторін, а також можливостей і загроз для вдосконалення потенціалу, формування його оптимальної структури потенціалу на базі синергічної взаємодії його складових відповідно до стратегічних цілей [7, с. 46].

Тому варто синтезувати методи оцінки та правильно інтерпретувати отримані результати. Одночасне застосування різних методів підвищує коректність дослідження в умовах обмеженого доступу до даних.

На третьому етапі обирається система показників оцінки ефективності використання ППР. Система показників складається з окремих елементів ППР, які зводяться далі в інтегральний показник. У науковій літературі існують різні компоненти ППР. Наприклад, А. Чайкіна виділяє такі структурні компоненти: демографічні і трудові, фінансові та виробничі, інформаційні і зовнішньоекономічні ресурси [2, с. 73]; за іншим підходом, складовими ППР визначають виробничий, комерційний, фінансовий і комунікативний потенціали; складовими ресурсного потенціалу регіону є інституційний, виробничо-технологічний, кадровий, фінансовий, правовий [8]. Н. О. Аблова складовими бізнес-потенціалу визначає виробничий, природно-ресурсний, містобудівний, рекреаційно-туристичний [9]. Найбільшу кількість складових підприємницького потенціалу містить методика О. Н. Булакіної: трудовий, виробничий, податковий, інвестиційний, інфраструктурний, ділової активності та інноваційний [3, с. 63].

На наступному етапі здійснюється розрахунок ефективності використання ППР та ранжування регіонів за інтегральним значенням. На завершальному (п'ятому) етапі передбачається розробка заходів з оптимізації ППР, що включає розробку певної регіональної політики.

При аналізі наявних систем показників для оцінки ППР: інваріантної моделі А. Чайкіної [10, с. 43], у якій обрано 8 показників (більшість з них кількісні та абсолютні, водночас стимулятори і дестимулятори (рівень інфляції та рівень

безробіття)); оцінки відтворювального потенціалу бізнесу Р. Р. Ахунова з поєднанням кількісного та вартісного параметрів оцінки для характеристики стійкості відтворення бізнесу (2 показники) [11]; комплексного оцінювання господарського потенціалу регіону Г. Машіки, що передбачає оцінку забезпеченості такими локальними потенціалами, як ресурсним, фінансовим, інноваційним, потенціалом якості життя, екологічним, організаційним, конкурентним [7, 42], виявлено, що більшість з показників стосується статистичних даних, що описують стан реалізованого компонента ППР, а резервний компонент характеризують лише опосередковано та й не є чіткими індикаторами для використання на перспективу.

Оскільки недостатньо вивченим є саме ця потенційна прихована складова ППР, варто застосовувати для оцінки інші більш адекватні моделі, які б могли враховувати економічну поведінку населення регіону та модернізацію просторової організації економіки. Адже індивідуальна економічна поведінка визначається також і колективними цінностями та нормами, які прийняті на регіональному рівні. Окрім того, варто проводити соціологічні опитування в регіонах серед підприємців і зацікавлених у підприємницькій діяльності, визначати рівень їх мотивації та чинники її стимулювання.

Важливим прийомом для поглиблення оцінки ефективності ППР є порівняння ППР з його конкурентоспроможністю, яка є якісною характеристикою ППР, що характеризує здатність потенціалу відповідати очікуванням ринку. Зазначимо, що існування в регіоні різноманітних форм просторової організації економіки значно підвищує його конкурентоспроможність, залучає інвесторів, формує сприятливий синергетичний ефект для розвитку нових форм просторової організації бізнесу, таких як бізнес-інкубатори, стартапи, технопарки, технополіси, інноваційні мережі підприємницької активності тощо. Мережеві форми просторової організації економіки як промислові та інноваційні кластери, ділові мережі стимулюють конкуренцію та співробітництво між іншими формами організації підприємницької діяльності, формуючи розумну спеціалізацію регіону.

На цьому етапі дослідження ефективності ППР недостатньо врахованим є динамічний чинник просторової організації економіки, а тому до структури ППР варто додати особливості просторової організації економіки, яка проявляється певними формами організації, як окрему його складову: просторово-інтеграційний потенціал, що виявляє здатність підприємств до інтеграції, співробітництва, локалізації в регіоні за певних умов і властивостей бізнес-середовища: інституційних, соціально-культурних, організаційних і комунікаційних.

Запропонований підхід до оцінки ефективності ППР допоможе сформулювати раціональну політику просторового розвитку бізнесу в регіонах і створити резерв для зростання ділової активності, оптимізувати локалізацію підприємницької діяльності та обґрунтувати механізми регулювання просторової організації бізнесу для підтримки певних видів бізнесу або зміни напрямів і пріоритетів формування стратегії розвитку для підвищення ефективності господарювання всього регіону.

Застосування інструменту оцінки ефективності ППР на постійній основі дозволить забезпечити моніторинг за досягненням цілей і завдань регіональної політики, спрямованої на розвиток і підтримку підприємництва і формування бізнес-середовища.

Список використаних джерел

1. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-p>
2. Чайкіна А. О. Оцінка складових підприємницького потенціалу регіону в умовах глобалізаційних процесів (на прикладі Полтавської області) / А. О. Чайкіна // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки. – 2014. – Вип. 6. Ч. 4. – С. 72-75.
3. Булакіна О. Н. Методика комплексной оценки предпринимательского потенциала муниципального образования / О. Н. Булакіна // Известия Иркутской государственной экономической академии. – 2009. – №4(66). – С. 63-65.

4. Шумпетер Й. Теория экономического развития (исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредиты, проценты и циклы конъюнктуры) / Й. Шумпетер. – М. : Прогресс, 1982. – 455 с.
5. Фашевський М. І. Методологічні засади територіальної організації господарства / М. І. Фашевський // Територіальна організація суспільства: розуміння категорії. Матеріали теоретико-методологічного семінару, Інститут географії НАН України, 4-11 березня 2010 р. / [наук. ред.: Г. П. Підгрушний]. – К.: Інститут географії НАН України. . – 2010. – Вип. 1. – С. 15-18.
6. Федулова С. О. Сутнісна характеристика поняття «регіональна соціально-економічна система» / С. О. Федулова // Економічний форум. – 2015. – №4. – С. 170-174.
7. Машіка Г. Проблеми та перспективи комплексного розвитку господарського потенціалу Карпатського регіону / Г. Машіка // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Географія. – 2017. – №1. – С. 39-48.
8. Широ М. С. Оценка потенциала региона к коммерциализации научно-технических разработок / М. С. Широ // Вестник Волгоградского государственного университета. Серия 3. Экономика. Экология. – 2016. – №2 (35). – Режим доступа: http://vuzirossii.ru/publ/ocenka_potenciala_regiona/34-1-0-5298
9. Аблова Н. О. Совершенствование оценки экономического потенциала малых и средних городов при формировании программы устойчивого регионального развития: дис. ... канд. экон. наук: спец. 08.00.05 – экономика и управление народным хозяйством: региональная экономика / Н. О. Аблова; Финансовый университет при Правительстве Российской Федерации. – Москва, 2015. – 185 с. – Режим доступа: [http://old.fa.ru/dep/ods/autorefs/Dissertations/%D0%90%D0%B1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9D.%D0%9E.%20\(30.11.2015\)%20bf67e13a52c4ab061e63ff734a3ea663.pdf](http://old.fa.ru/dep/ods/autorefs/Dissertations/%D0%90%D0%B1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9D.%D0%9E.%20(30.11.2015)%20bf67e13a52c4ab061e63ff734a3ea663.pdf)
10. Чайкіна А. О. Методичний підхід до оцінювання рівня сформованості підприємницького потенціалу регіонів України / А. О. Чайкіна // Zbiór artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej «Economy. Zarządzanie. Państwo i Prawo. Priorytetowe obszary badawcze: od teorii do praktyki» (28.02.2017). – Warszawa: Diamond trading tour, 2017. – С. 42-45.
11. Ахунов Р. Р. Оценка воспроизводственного потенциала региона / Р. Р. Ахунов // Теория и практика общественного развития. – 2015. – № 21 – С. 44-49.

References

1. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014). *Derzhavna stratehiya rehional'noho rozvytku na period do 2020 roku [The National Strategy of Regional Development until 2020]* (Adopted on 2014, August 6, 385). Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п> [in Ukrainian].
2. Chaykina, A. O. (2014). Otsinka skladovykh pidpryyemnyts'koho potentsialu rehionu v umovakh hlobalizatsiynykh protsesiv (na prykladi Poltav's'koyi oblasti) [Assessment of the components of the entrepreneurial potential of the region in the context of globalization processes (on the example of the Poltava region)]. In *Naukovyy visnyk Kherson's'koho derzhavnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky [Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: Economics]*: Vol. 6.4 (pp. 72-75). [in Ukrainian].
3. Bulakina, O. N. (2009). Metodika kompleksnoy otsenki predprinimatel'skogo potentsiala munitsipal'nogo obrazovaniya [The method of comprehensive assessment of entrepreneurial potential of the municipality]. *Izvestiya Irkutskoy gosudarstvennoy ekonomicheskoy akademii – Izvestiya of the Irkutsk State Economic Academy*, 4 (66), 63-65. [in Russian].
4. Schumpeter, J. (1982). *Teoriya ekonomicheskogo razvitiya (issledovaniye predprinimatel'skoy pribyli, kapitala, kredity, protsenty i tsikly kon'yunktury) [The Theory of Economic Development: An inquiry into profits, capital, credit, interest and the business cycle]* (Translated from work published 1911). Moscow: Progress Publishers. [in Russian].
5. Fashchevskyy, M. I. (2010). Metodolohichni zasady terytorialnoy orhanizatsiyi hospodarstva [Methodological principles of territorial management]. In *Terytorialna orhanizatsiya suspilstva: rozuminnya katehoriyi [Territorial organization of society: understanding the categories]*: Vol. 1. (pp. 15-18). Kyiv: Institute of Geography of NAS of Ukraine. [in Ukrainian].
6. Fedulova, S.O. (2015) Cutnisna kharakterystyka ponyattya «rehional'na sotsial'no-ekonomichna sistema» [Cetnic characteristic of the concept «regional socio-economic system»]. *Ekonomichnyy forum – Economic Forum*, 4, 170-174. [in Ukrainian].
7. Mashika, H. (2017). Problemy ta perspektyvy kompleksnoho rozvytku hospodars'koho potentsialu Karpat-s'koho rehionu [Problems and Prospects for Complex Development of the Economic Potential of the Carpathian Region]. In *Naukovi zapysky Ternopil's'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatyuka. Seriya: Heohrafiya [Scientific Notes of the Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University. Series: Geography]*: Vol. 1 (pp. 39-48). [in Ukrainian].
8. Shiro, M. S. (2016). Otsenka potentsiala regiona k kommertsializatsii nauchno-tekhnicheskikh razrabotok [Assessment of the potential of the region to commercialize scientific and technical developments]. *Vestnik Volgogradskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya 3. Ekonomika. Ekologiya – Bulletin of the Volgograd State University. Series 3. Economy. Ecology*, 2 (35). Retrived from http://vuzirossii.ru/publ/ocenka_potenciala_regiona/34-1-0-5298 [in Russian].
9. Ablova, N.O. (2015). Sovershenstvovaniye otsenki ekonomicheskogo potentsiala malykh i srednikh gorodov pri formirovaniy programmy ustoychivogo regional'nogo razvitiya [Improvement of the assessment of

- the economic potential of small and medium-sized cities in the development of a program for sustainable regional development] (Ph.D. in Econ. dissertation, Financial University under the Government of the Russian Federation, Moscow, Russia). Retrived from [http://old.fa.ru/dep/ods/autorefs/Dissertations/%D0%90%D0%B1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9D.%D0%9E.%20\(30.11.2015\)%20bf67e13a52c4ab061e63ff734a3ea663.pdf](http://old.fa.ru/dep/ods/autorefs/Dissertations/%D0%90%D0%B1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9D.%D0%9E.%20(30.11.2015)%20bf67e13a52c4ab061e63ff734a3ea663.pdf) [in Russian].
10. Chaykina, A.O. (2017). Metodichnyy pidkhid do otsinyuvannya rivnya sformovanosti pidpryemnyts'koho potentsialu rehioniv Ukrayiny [Methodological approach to the estimation of the level of formation of entrepreneurial potential of the regions of Ukraine]. In *Zbiór artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej «Economy. Zarządzanie. Państwo i Prawo. Priorytetowe obszary badawcze: od teorii do praktyki»* [A collection of scientific articles. International Scientific and Practical Conference «Economy. Management. State and Law. Priority research areas: from theory to practice» (02/28/2017)] (pp. 42-45). Warszawa: Diamond trading tour. [in Ukrainian].
 11. Akhunov, R. R. (2015) Otsenka vosproizvodstvennogo potentsiala regiona [Evaluation of the reproduction potential of the region]. *Teoriya i praktika obshchestvennogo razvitiya – Theory and practice of social development*, 21, 44-49. [in Russian].

Shchekhlyuk S.D. Approaches to the definition of the effectiveness of region's entrepreneurial potential realization in the conditions of changes of the economy spatial organization.

The article deals with the approaches to the definition of the essence of entrepreneurial potential of the region and the theoretical and practical importance of determining the effectiveness of realization of the region's entrepreneurial potential in the conditions of modernization of the economy spatial organization. The methodical approach and algorithm of estimation of efficiency of the region's entrepreneurial potential realization are based on the choice of adequate methods and indicators. The advantages and disadvantages of the most common methods of assessing the entrepreneurial potential are identified in accordance with the objectives and existing information data.

It is determined that the change of the economy spatial organization involves the formation of new conditions of the business environment, which is characterized by economic freedom, high level of risk of entrepreneurial activity, competition, change of motivation that affects the possibilities of realization of entrepreneurial potential. Changing strategic priorities in the spatial organization of the Ukrainian economy has created a number of challenges for the region's entrepreneurial activity. The proposed algorithm for assessing the effectiveness of the entrepreneurial potential of the region involves the implementation of certain stages of the study: 1. Determination of the goals and objectives of the assessment of the entrepreneurial potential of the region in the conditions of changes in the spatial organization of the economy. 2. The choice of methods for assessing the effectiveness of the entrepreneurial potential of the region, taking into account changes in the spatial organization of the economy. 3. Rationalization of the system of indicators for assessing the efficiency of the entrepreneurial potential of the region. 4. Calculation of efficiency of the region's entrepreneurial potential exploitation and ranking of regions by integral values. 5. Development of measures to optimize the entrepreneurial potential of the region.

The importance of taking into account the peculiarities of the spatial organization of the economy in the form of certain network forms of business organization in assessing the efficiency of entrepreneurial potential has allowed substantiating expediency of the inclusion of a separate component of the potential – spatial integration and development of indicators of its determination.

The proposed approach to assessing the effectiveness of the entrepreneurial potential of the region will help formulate a rational policy of spatial development of business in the regions and create a reserve for business activity growth, optimize the localization of entrepreneurial activity, and substantiate the mechanisms of regulation of the spatial organization of business to support certain types of business or change the directions and priorities of the development strategy for improving the economic management of the region.

Key words: entrepreneurial potential of the region, estimation of efficiency, spatial organization of economy, forms of spatial organization of the economy.

Щеглюк Світлана Дмитрівна – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник сектору просторового розвитку ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України» (e-mail: liana.happy@gmail.com). Shchekhlyuk Svitlana Dmytrivna – Ph.D. (Econ.), Sen. Res., Senior Researcher of the Sector of spatial development of the Dolishnyi Institute of Regional Research of NAS of Ukraine.

Надійшло 04.12.2017 р.